Tizennegyedik évfolyam. 180. szám. Kolozsvár, szerda, augusztus 9. 1893.

SZERKESZTŐI IRODA
Belmagyar-utcza 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK" ELŐFIZETÉSI DIJA:
Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. | Negyed évre 4 frt vagy 8 korona.
Félévre 8 frt. „ 16 korona. | 1 hóra 1 frt 50 kr vagy 3 korona.
Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:
Kolozsvártt, Belközép-utcza 33. szám.

HIRDETÉSI DIJAK:
Egy ⎕ czentimeternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt.
Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttéri czikkek:
garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Le a süveggel!

A „jótékonyságáról ismert" nagyváradi gürög katholikus püspökök: Pável Mihályról, nem csak különös hanem a szó teljes értelmében mélyen megbotránkoztató dolgokat deritett ki egyik kerülete beli plébános egy általa most kiadott röpiratban.

A röpiratban valóknak állitott tények, ha csakugyan igazak, nagyon is megerősitették a közvéleményt ama feltevésben, hogy Pável püspök hires jótékonykodása valójában nem egyéb, mint köpenyeg, mely alatt a leghazafiatlanabb üzelmeket folytatja a püspök már hosszu idő óta.

Főképen a magyar közvélemény jogos felháborodással vehetett hirt az eddig csak jótékonynak és áldozatkésznek ismert püspök üzelmeiről, a ki mint most kiderül ezzel a jotékonykodással csak leplezte hazafiatlan cselekeddteit.

Megdöbbentők azok a tények, melyekkel Pável püspök nyilvánosan vádolva van.

Megdöbbentőbb annál is inkább, mert Pável püspök hazafiatlan üzelmei egyuttal gonosz satirái a magyar állam, kormány és társadalom közönyössége és gyámoltalanságának, a mely mellett lehetővé válik, hogy egy oláh egyházfő, egy eddig minden körben tisztelt és becsült egyházfejedelem évek óta titokban, vagy mesterségesen leplezett nyiltsággal aknázza alá államépületünket s magyarságunk várait.

És még nagyobb satirája közönyösségünk és lustaságunknak az, hogy Pável püspök üzelméről a leplet egy oláh papnak kelle lerántania, a mit ha ő meg nem tesz — a nagyváradi püspök még ki tudja meddig büntetlenül és a legteljesebb kényelemben folytathatta volna államellenes üzelmeit.

Pável püspök tagja a magyar főrendiháznak, mint püspök nagy vagyonnak az ura és szeret azzal tetszelegni magának, hogy nagy jövedelmeiből jelentékeny részt juttat közczéloknak is.

És ime most derül ki, hogy Pável püspök, a magyar főrendiház tagja, minő közczélokat támogat és minő törekvéseket gyámolit erkölcsi és anyagi erővel.

Pável püspök előtt közczél az, ha egy oláh egyházfő dus jövedelmeiből állam és nemzetellenes áramlatok kifejlődésére és megerősödésére szükséges pénzerőt szolgáltatja azon a czimen, hogy ő most — jótékonyságot gyakorol.

No persze, az Pável ur előtt egyértelmű a jótékonykodással, ha az oláh egyházfejedelmek a rendelkezésre álló vagyon egy részét kifejezetten magyarellenes tendencziákat ápoló és azt szolgáló tényezők felhizlalására forditják.

De hát mi nem is csodálkozunk azon, hogy Pável püspök és társai minden tartózkodás nélkül helyezik szembe magukat a magyar államesmével, mert hiszen láthatják, hogy ebben az országban, főleg a püspököknek minden szabad, még az is, hoyy a kezelésükre bizott egyházi vagyont — hazaárulók felsegélésére forditsák.

Lehetetlen annyi tétlenséget egyfelől és annyi czudarságot másfelől — szemlélni a nélkül, hogy az embert csodálat ne fogja el a felett: mily tehetetlenség és szemhunyás van jelen egy ország kormányával, a mely országban Pável püspök egyházi vagyonnal — hol alattomban, hol leplezett nyiltsággal — dolgozik egykézre a — dákormánokkal és országunk egyéb ellenségeivel.

Hogy Pável püspök kit nyiltan a honárulás vádjával illet egyik alárendelt papja, bünös e valójában és főleg, kogy az ellene felhozott vádak igazak-e ez ideig még nem tudhatni, mert a püspök, sem nevében más valaki még nem nyilatkozott e sulyos vádakra.

Azonban a hirlapi közlemények és a röpirat adatai egyenesen arra mutatnak, hogy ez esetben komoly és való tényekkel állunk szemben.

Ha már most az ily sulyos vádal terhelt egyházfő ama hivatalos forum előtt — a mely itélni van hivatva a vádló plébános és a bevádolt püspök között — elveszti a pörét — ami kétségtelen — hacsak egy vádpont is igaz, — akkor a kormánynak is le kellend vonni a konzekvencziákat és Pável urral ugy bánni el, mint a hogy hon ellen támadókkal szoktak: kitenni a szürét a nagyváradi püspöki rezidencziából, és megértetni vele, hogy Magyarországon a görög katholikus egyházfőnél is megkivántatik, hogy a hazának hű fia legyen s a testvériséget és békét ápolja.

A legkissebb, a mit a nemzet megvárhat a kormánytól az, hogy Pável püspökkel szemben — ha csakugyan igazak a vádak — a megtorlás eszközeit a legkiméletlenebbül vigye alkalmazásba.

Le a — süveggel!

Szobrot a hősöknek.

A milleniumi ünnepélyek alkalmából az „E—s" időnként czikkeket közöl, melyekben tervek adatnak elő az ünnepély miként leendő megtartásáról.

Egyik legujabb czikkiroja azt ajánlja, hogy a jubiláris ünnep alkalmára a szabadsághősök és dicső csaták emlékei szobormüvekben örökittessenek meg.

Czikkében a gyakorlati kivitelt illetőleg többek közt igy ir:

Ily emlékszobrok felállitása, — melyek nagyobbrészt szimbolikusok lesznek, mert nem egy ember, hanem egy esemény megörökitésére hivatvák — az ország sok városának régi tartozása, lerovásra váró kötelezettsége.

Szobrot vár az ország, szobrot vár mindenki, ki ott megfordul s a hozzáfüződő nagy emléket ismeri Komáromtól (a vár hősi védelmezésének s a szabadsagharcz egyik legfontosabb központjának megörökitésére), Szolnoktól (a szolnoki csata), Székesfehérvártól (a pákozdi győzelem), Moórtól, Temesvártól (az elesett honvédek tiszteletére), Váczt ól, Nagy-Sarlótól, Isaszegtől, Piskitől.

Szobrot várunk Debreczentől, a magyarságnak ezen szellemben és erőben legkiválóbb városától! Debreczenben a szabadságharcznak kettős ténye vár megörökitésre: a szerencsétlen kimenetelü debreczeni csata s a debreczeni országgyülés, mely öt hónapon át Debreczenből vezette az ország honvédelmét, élén a honvédelmi bizottmány tevékenységben fáradhatatlan elnökével: Kossuth-tal. Debreczen anynyira fontos helye, központja volt a szabadságharcznak, annyi emlék füződik hozzá, hogy ezekről a hálátlanság büne nélkül nem feledkezhetik meg.

Ha Budapesten lesz egy szabadságharczszobor, a másodiknak habár kisebbnek, Debreczenben kell állnia. Debreczen városa elég erős lesz arra, hogy évek hosszu során át, maga felállitsa ezt a szobrot.

Szobrot várunk még Nagy-Énye dre és Losonczra, a szabadságharcz e két áldozatára, az a gyász és siralom, melybe e városokat barbár ellenségeink sülyesztették, — egy gyászoló szimbólikus alakkal igen jól megörökithető s megörökitendő.

Mert a kit szeretünk, mig arcza mosolyog,
Bubánatában is legyünk osztályosok!

Szobrot várunk Segesvárra, a Petőfi eleste helyére és Zemplénbe, a kereszturi és tarczali szerencsés ütközetek megörökitésére; mindkét helyen tudomásunk szerint, müködik is az emlékbizottság.

Alakuljanak meg mindenik helyen az emlékbizottságok s kezdjenek serényen a munkához! Nagyobb városokban maga a város önállóan hozzáfoghat a munkához; kisebb helyeken, melyek saját erejökből erre nem képesek s hol talán vezető szellemek is kiányzanak, vegyék a megyék kezökbe az ügyet s inditsák meg országszerte az akcziót?

Azt fogják talán sokan válaszolni: a szobor sokba kerül, — azt egy kis vidéken (mert ha más városok is állitanak magoknak, akkor a verseny miatt mindenik város vagy vidék ugyszolván magára lesz hagyatva, csak a saját erejére fog támaszkodhatni) s rövid három év alatt nem lehet összehozni s hol marad még az idő a szobor elkészittetésére? Ez látszólag igaz s még se igaz!

Ma már egy egyszerübb szobrot olcsón elő lehet álllitani; a budai honvédszobor 35.000 forintba, a győri Kisfaludy-szobor, 15.000-be a gönczi Károlyi-szobor tizenkétezerbe került, — ime, kissebbszerü szobrot olcsón lehet alkotni!

De még ha ennyi pénz nem is gyülik egybe, vagy ha nagyobbszerü szobrot akarnak s hogy annak költségeit összehozhassák, inkább várni akarnának még tovább: az sem baj! állitsák fel a szobrot később, de véssék talapzatára, hogy a millennium emlékezetére állittatott fel!

Vagy ha ezt nem akarják, ha mindenáron a milleniumra szeretnék a szobrot felállitani: inditsanak egy másnemü akcziót.

Kérjenek az országtól reá annyit, a mennyi a gyüjtésükből hiányzik. Francziaország, illetőleg a franczia kormány, mint egy mult évi képárverésnél olvashattuk, az országos mügyüjtemény számára egy képet 650.000 frankon vett meg, s ily kiadások, sőt gyakran nagyobbak, évente előfordulnak ott, egy ritkább kép vagy becses régiség megvételére.

Hát van országgyülésünk, nemzeti multunk legfontosabb szinhelyeink megjelölésére s ezzel együtt a milleniumnak megörökitésére nem áldozhatna-e egyszer egy izben 600—800 ezer koronát.

Hát ha az országház épitésére adhatunk 12—15 millió forintot, holott a czélnak megfelelő épületet lehetett volna emelni egy pár millióért, hanem kiadunk rá tizanynyit, csak hogy diszes, monumentális legyen, hát más monumentumok állitására nem adhatunk egy félmilliót? Pedig ez az összeg, a szoborállitó városok közt elosztve, oly segitség lenne, mollyel a szobor felállitása okvetlenül biztositsatnék!

Nincs tilalom.

A takarmánykiviteli tilalom, melyet Ausztria és Magyarország kormányai összes tenyészállat-állományunk fentartása érdekében idejekorán kibocsátottak, s a mire akkor az elővigyázai szempontjából sörgösen szükség volt, tekintettel arra, hogy az utóbbi időben éppen a szálas takarmányra nézve annyira kedvező az időjárás, nem sokára nélkülözhetőnek fog mutatkozni, s ezért — mint a „B. C." Bécsből megbizható oldalról értesül — meg is fogják azt szüntetni.

Nem csak, hogy a sarju az egész monarchiában, igy különösen Csehországnak északkeleti részében is, p. o. Saaz vidékén gyönyörüen terem, nem csak, hogy a mesterséges takarmány, a melyet kivált ott, a hol az első kaszálás rosszul sikerült, nagy mennyiségben vetettek el, szintén igen szépen áll, de Európa nyugoti részén is serjutermés a legjobb eredményre nyujt kilátást és a hol nagyobb volt a hiány, ott a gazdák, illetve a közvetitő kereskedés, az egész szükségletet, részben azonban Amerikában hanyatló árak mellett fedezték. Dél-Amerikából szintén majdnem naponta érkezik egy-egy 800—1400 tonnás, szénával megrakott hajó Angliába és Francziaországba; szintugy Kanadából is nagy szénarakományok érkeznek Európába.

Most már a kivitelnek szabaddá tétele s főleg a szalmára nézve, mert csakis a szalmára nézve várható már jelentékenyebb mennyiségek kivitele, veszélylyel többé nem járhat. Hiszen az egész monarchia évi széna, szalma és egyéb takarmány-termés majdnem 400, mondd négyszáz millió métermázsa, mit jelenthet ezen óriási mennyiséggel szemben, ha kivisznek, mondjuk, két-három millió métermázsát is, feltéve, hogy az összes vasutak és hajók egyáltalában képesek volnának ily tömérdek szállitmányt befogadni, a mit a szakférfiak mindannyian határozottan kétségbe vonnak.

A takarmánykiviteli tilalom kibocsátásáig eszközölt kötések egyébiránt nem terjednak többre, mint 600,000 métermázsa — többnyire szénára. Ez határozottan megállapitható, mivel az összes szállitási szerződések, kivétel nélkül, a budapesti és bécsi tőzsdei választott biróságok itélkezésének képezik vagy képezendik tárgyát.

Magától értetődik, hogy az összes belföldi kereskedők, a kik a kiviteltől eltiltott árut a termelőtől vagy a kiskereskedőtől megvették, annak átvételére fognak kötelezetni s a kiviteli tilalom, mint vis major, számba sem jöhet, mert hiszen a kereskedők belföldi állomására szerződtek és az egyáltalában nem bizonyitható be, hogy ők éppen az illető szénát vagy szalmát a külföld számára vásárolták. Ők tehát vagy át kell hogy vegyék az árut, vagy meg kell, hogy fizessék az árkülönbözetet.

A külföldi szerződő felek azonban összes kötéseiket most már természetesen szintén szeretnék megdönteni, mivel szükséglegesen

AZ „ELLENZÉK" TÁRCZÁJA.

1893. augusztus 9.

Komárom hőse.

— Dr. Vajda Emil uj könyvéből. —

(Vége.)

A feldunai hadsereg parancsnoka, milliók szemében félisten a mult czimén s legerősebb horgonya milliók reményének a jövőt illetőleg is, — noha pár nappal előbb föltétlenül csatlakozott a kormány fölfogásához, szárazon tudatja „hogy ő az ellenség tulnyomó ereje ellen nem képes tovább födözni a fővárost; annyira nem, hogy ő maga is kénytelen föladni (a Duna jobb partját) s meglapulni Komárom védszárnyai alatt. Ha a kormány kész ebbe a várba jönni, jó; ha nem, üsse föl másutt székhelyét, neki pedig mihamarabb küldjön bőségesen pénzt."

A ki ekkora doronggal köszön, annak szálfával szokás válaszolni! Kossuth, a haza érdekében, zsebre rakott eddig mindenféle személyes sérelmet és megaláztatást Görgeytől. Ámde most nem csupán róla s a kormányzói méltóságról vagy a kormány tekintélyéről, hanem a hazáról, a haza létéről volt szó. Ép azért haladéktalanul a következő sorokat intézte Klapkához:

„Kedves tábornok ur!

Görgey megszegte szavát, melyet nekem tegnap egy miniszter és két tábornok által küldött.

Legyen hadügyminiszter, — de fővezér egy pillanatig se lehet tovább!

Mészáros altábornagy fővezérré kineveztetett.

Görgey talán nem fog engedelmeskedni! Ez gyalázat volna! Ez árulás lenne! Ép ugy mint a szószegés és a vak alárendeltség Bayer befolyásának, árulással határos! Borzasztó, a mit nekem ir!

Tábornok ur! A haza, Európa szabadsága függ attól, hogy a hadseregben most egyenetlenség és pártviszály elő ne álljon!

Én önben római jellemet tisztelek. A haza és a szabadság mindenek előtt! Támogassa Mészáros altábornagyot. Az inditó okokat közölni fogom önnel.

Isten és a történet itél mindnyájunk felett!

Önben nem fogok csalódni tábornok ur!

Pest, 1849. jul. 1.

KOSSUTH,
kormányzó."

8879/k.

„Az ország kormányzója Klapka tábornok urnak.

Ezennel tudósitom tábornok urat, hogy az ország által reám ruházott hatalomnál fogva mai nap a nemzet nevében Mészáros Lázár altábornagyot (a miniszteri tanács meghallgatásával és hozzájárultával) hazánk összes hadseregei fővezérévé kineveztem és ezennel a nemzet nevében rendelem és parancsolom, hogy az ő rendeleteinek, intézkedéseinek minden hadtest, hadosztály és várparancsnok s általában az összes hadsereg magát alávesse s őt törvényes fővezérüknek ismerni elengedhetlen hazafiui kötelességöknek tartsák; senki a haza elleni fellázadás büne alatt másképp ne cselekedjék.

A nemzet és szabadság nevében elvárom tábornok urnak annyi hősiességgel és önfeláldozással tanusitott hazaszeretetétől, hogy ezen rendeletnek a parancsnoksága alatti seregnél mindenkitől pontos engedelmességet szerezni, s a hazánkat, sőt Európa szabadságát a jelen vészes pillanatban egyedül megmenteni képes egyetértést előmozditani, s hazánk és a szabadság megmentésében mindekkorig tanusitott hüségével, vitézségével és loyalitásával minden személyes tekintetet félretéve közremunkálni buzgólkodandik, miért tábornok urat a haza szeretetéről, az önérzet magasztos jutalmáról s a világ és a história méltánylásáról a nemzet nevében tiszteletel biztositom.

Kelt Pesten, 1849. jul. 1.

KOSSUTH LAJOS az ország kormányzója. SZEMERE BERTALAN miniszterelnök.

A jó öreg Mészáros hazafias önmegadással ugyanakkor hajóra szállt s szerencsésen eljutott Almásig. Klapka malicziózus megjegyzése szerént ágyuszó ütvén itt meg fülét, élt a gyanupőrrel, s hogysem az osztrákok vagy muszkák harminczadjára jusson, re optime gesta, visszaevezett inkább a biztos révbe . . .

Fölösleges megjegyeznünk, hogy a kormány darázsfészekbe nyult. Rég kiadván kezéből a kardot, melylyel az ilyfajta gordiusi csomó baj nélkül vágható ketté, intézkedései holt betűnél többet nem igen jelentkezhettek.

Görgey táborkara megforditotta a tételt. Ha két hivatal sok egy embernek, no hát legyen más a hadügyminiszter. Fővezérül neki csak Görgey kell.

Közvetitésre megint Klapka vállalkozott. Tapintatos föllépése elsimitotta a botrányt legalább anynyiban, hogy a kormány szégyene kisebb körben rekedt.

Kimondhatlan meginditó drámai jelenet fejlődött ki, mikor e tárgyban Pesten járt. Az ősz Csányi, a ki igaz szeretettel csüngött Görgeyn, félrehivta Klapkát; „beesett arczán egy könycsepp pergett végig, s remegő hangon mondá, hogy a hazát a bukás szélén látja. Még megmenthető, ha Görgey nemcsak eszére, de szivére is hallgat." E végből levelet is küldött neki, egy eszményi, nemes lélek olvasztó melegével kérve: „ne szakadjon el a kormánytól s ne gátolja tovább a haderők összpontositását, a mi nélkül a haza megmentését még csak remélni sem lehet."

Görgey konoksága megingott egy pillanatra. Lemondott a hadügyminiszterségről, s beleegyezett, hogy levonul a Duna balpartján a központ s onnan a Tisza felé. Bayer átkos befolyása azonban virradóra visszaterelte ismét a régi állásba. Görgey határozottan és másithatlanul kijelentetto most Klapkának, hogy döntő csata nélkül nem fordit hátat az ellenségnek. Ne mondják, hogy hátulsó ajtón illant el. Előbb a Duna jobb partján végez, s ott vágja körösztül magát délnek."

E látszólag büszke és férfias nyilatkozat menthetlenül megásta sirját a magyar ügynek. Ha Görgei a nemzeti had zömével levonul délre (a mit a balparton egyetlen lövés nélkül kivihet vala) — s lángelméje teljes megfeszitésével élére állván az egyesült összerőnek, mint a lipcsei csata vesztés után hasonló körülmények közt, az első invasió idején Francziaországban Napoleon: igy veti itt rá magát a még külön vált ellenségre — a muszka hadnak aligha nem romjai egyesülhetnek csupán az osztrákkal s ezzel röviden elbánni Görgeynek már csak gyerekjáték lehetett volna.

Valóságos jós igék olvashatók, Kossuth egyik idevágó levelében Klapkához.

„A haza — ugymond nemcsak ellenség által veszhet, hanem belső visszavonás által is. És ama halál lehet dicső, de ez csak szégyenteljes, mert ez a nemzetnek öngyilkolása."

S mindennél jellemzőbb és élesebb világot vetnek a viszonyra, mely a kormány és a felső dunai hadtest közt létezett, a következő furcsa sorok, a mikkel Mészáros, a czimzetes fővezér, Görgeyhez menesztett egyik rendeletét kezdi.

„Főhadiszállás, Pest 1849 jul 9. Ezennel felhivom azon Haza nevében, melyhezi szeretetét annyira nyilvánitotta, hogy nyilatkozzék egyenesen: akar-e a kormány rendeleteinek hódolni vagy nem? jön-e sereggel vagy nem? hogy tudhassuk magunkat mihez tartani. A haza veszélyben van. Ha tehát annak mentéséhez járulni akar, ugy sürgetőleg szükséges, hogy a seregek, — a budai részen a hid, Klapka tábornok jelentése következtében, elrontatván — a balparton induljanak" stb.

Klapka, hasonló meggyőződéstől áthatva szintén tett még egy utolsó kisérletet, hogy Görgey a balparton közeledjék az ország különböző pontjairól már a Tiszának tartó többi hadoszlophoz.. Kérelmére haditanács ült össze s hevesen szellőztették ott e kérdést, De Leininger, Pöltenberg s velök egy csomó praetorianus leszavaztatá őt . . . S a két első álmában sem képzelte hogy Görgey szövőszékén már kifeszitve áll szemfedőjükhöz az osztováta, s ők magok sajátkezüleg szövik most belé abba az — első szálat, midőn készebbek valának „tisztességes egyezkedésbe bocsátkozni az ellenséggel, mint simulni a kormány intenczióihoz.*)

Nem gyöngeség jele, csak meghajlás a fatum előtt, hogy Klapka most beadja derekát, sőt elvállalja az áttörés megkisérlésénél a vezényletet is. A leghitelesebb tanu s

*) Az egyezkedés szó, mondja emlékiratainban Klapka itt merült föl első ször e beszélgetésben." Pár hét elég volt, hogy e hajlam — föltétlen megadássá puhuljon s piczi magból akkora fa nőjjön melyből a hős számára telt vérpad és bitófa Aradon.

teiket már sokkal olcsóbban máshonnan fedezték, de a külföldi vevők eleget adtak volt az árukra s most hogy a kiviteli tilalom minden várakozás ellenére azonnal életbe lépett, sem pénzüket, sem a vásárolt árut meg nem kaphatják.

Erre nézve már most ugy az osztrák kormányhoz, mint a közös külügyminiszteriumba számos panasz érkezett német és svájczi kereskedők részéről s Németország és Svájcz itteni diplomácziai képviseletei e panaszokat kivétel nélkül erősen támogatják.

Szocziálisták kongresszusa.

Zürich aug. 7,

A szocziálisták kongresszusának ma délelőtti gyülése ugyancsak lármás volt. Arról vitatkoztak, hogy a kongresszuson kik szerepelhessenek mint delegátusok.

A berlini Singer vezette az elnökséget. Bebel a szocziálisták tetszése s a franczia és hollandi anarkisták zajos ellentmondása közt a függetlenségieknek és az anarkistáknak kizárása mellett beszélt. A függetlenségiek — ugymond — nem egyebek mint anarkisták. Mindkét megtámadott párt erélyesen tiltakozott e támadás s a tiltakozás zajában különösen a fracziák kiabáltak hangosan. Több szónok szólásra jelentkezik. Roppant zürzavar és tiltakozó kiabálás támad, melyből alig hallatszik ki az elnök hatalmas csöngettyűje és rekedt kiabálása.

Cahen, egy amerikai német munkás ujság szerkesztője is erősssen megtámadta az anarkistákat. Azt mondta, hogy annyi az áruló az anarkisták közt, a hányan vannak. A brüsszeli kongresszuson is testvéreknek nézték az anarkisták a szocziálistákat, és mégis kizárták őket a kongresszusból. Az anarkisták konfuzus emberek, nincs is tehát keresni valójuk a zürichi kongresszuson.

Az anarkisták tiltakozó kiáltásokban törtek ki, melyeknek megszüntével Comelsen, egy hollandi anarkista állott fel. Egészen fiatal szikár ember. Mérgesen jelentette ki, hogy Bebel nem illetékes annak eldöntésére, vajjon a függetlenségiek szocziáldemokrata pártot, alkotnak-e vagy sem. Mindenkinek helyet kell adni e kongresszusban, aki csak munkás organizácziót képvisel. Igy volt az Brüsszelben is csakhogy ott a szervező bizottság nem csinál semmit.

Bebel: Tiltakozom a gyanusitás ellen!

Déli tizenkét órakor félbeszakitották a tárgyalást. Az ülés megnyitása után az anarkisták részvételének megengedése felett szavaztak. A szavazás nagy izgatottság közt ment végbe és nemzetiségek szerint történt. Tizenkét nemzetiség a kiutasitás mellett nyilatkozott, egy (Belgium) ellene; kettő (Franczia ország és Hollandia) tartózkodott a szavazástól. A szavazás eredményének kihirdetése után roppant zaj támadt. Egy anarkista hangosan protestált az ellen, hogy ez munkás-kongresszus volna. A zaj ujra kitört, óriás mozgás és kiabálás támadt.

— Ki az anarkistákkal! hangzott fel minden oldalról.

Erre meg éppenséggel olyan kaoz támadt a teremben, a melyen sem az elnök csengettyüje, sem rekedt kiabálása nem segitett. Az anarkistákat szidni, gunyolni kezdték, s a mikor a teremből távozni még sem akartak, botokkal verték ki őket. Körülbelül egy tucat anarkistát vertek ki, ezek pedig olyan éktelen lármát csaptak kint, hogy tanácskozni alig lehetett többé.

Időközben megérkezett a zürichi rendőrség, melyet a rendező bizottság hivatott a rend helyreállitására és nem sokára csakugyan csendesség lett a gyülekezetben.

Pável püspök üzelmei.

Nagyvárad, aug. 8.

Oriási a fölháborodás a magyar közvéleményben a nagyváradi Szent László-téri rezidenczia ura ellen. Mindenki hitelt ád Pituk Béla röpiratának; mert hiszen régóta tudják, beszélik Pávelről és papjairól ezeket a hazafiatlan dolgokat, csakhogy épen nem olvasták még oly élesen csoportositva, mint Putik röpiratában cselekedte. Kijut e felháborodásból a magyar kormánynak is, mely azt felelte a neki megküldött röpiratra, hogy a kir. ügyész ne avatkozzék az egész dologba — majd meginditja Pável a sajtópört, ha akarja.

Az oláhok egész arczátlanul tagadják, hogy nekik a röpiratról tudomásuk lett volna. A mi lehetetlen, mert már negyed éve a magyarok is beszéltek megjelenéséről: de sehol se lehetett azt megkapni!

Pituk röpiratán kivül elég hiteles adat áll rendelkezésünkre amaz elszomoritó faktumok igazolására, hogy terjed Biharban az oláhok aknamunkája. Nem kell egyéb mint Bunyitay kanonok nemrég megjelent könyve. Ez bizonyitja, hogy mint a XVI. században csak nehány oláh telep volt a megyében, most 94 plébánia van 100-nál több felszentelt pappal. Hosszu sorát idézi a községeknek, melyek lakossága az utolsó szálig eloláhosodott. Gyéresből lett Giriom, Székely-telekből Sitelieu stb. stb., még a védszentjeiket is oláhvá változtatták!

Pituk röpiratának egyik legszenzácziósabb része, a mit belényesi gimnáziumról közöl. Ennek tanárait tudvalevőleg nemzetellenes üzelmek s a magyar zászló megsértése mint szétugrasztották. Mi történt a románokkal. Pavel mind megjutalmazta őket! Minutin igazgató székhelyén főesperessé; Rosin tanár részére ugyancsak a központban uj hivatalt kreáltak; Letianu tanárt Szatmármegyébe küldték egy parochiára, mely tősgyökeres magyar falvak közé lévén ékelve, olyan emberre volt szükség, a ki ellenáll a magyarosodásnak s kit a kormány nyilvános tanintézeteinkből örökre eltiltott! stb.

Kocsi számra küldhet rendeleteket a miniszter, örökké kijátszák azokat. A tantárgyakat mind oláhul, oláh szellemben adják elő, akármi történik.

A hangulat Nagyváradon, az oláhság ellen, az izgatottság tetőpontjára hágott.

Mint ezt lapunk távirati rovatában tegnap már közöltük.

Biharfüreden hétfőn egy hirlapiró felkereste az ott nyaraló Pável Mihály püspök titkárját.

A püspök bizalmas embere kijelentette, hogy Pável püspök Pituk Béla röpiratáról mit se tudott s csak most, a lapok közléseiből ismerte meg annak tartaltalmát. Igy tehát teljesen valótlan, hogy a röpirat egyes példányait mindjárt a nyomatás után összevásároltatta. nehogy azok a közönség kezébe kerüljenek.

A titkár meggyőződése az, hogy Pituk Bélát nagyfoku idegbaja beszámithatatlanná teszi, hogy nem épeszü ember. Azért is nyugdijazták, mert zavarodott az elméje.

Arra a kérdésre, vajjon Pável püspök indit-e sajtópört, azt válaszolta a titkár, hogy eziránt még nem határoztak; a püspök különben is privátügynek tekinti a dolgot s az a meggyőződése, hogy ehhez a közönségnek semmi köze sincsen. (?)

Még egy másik nagyon furcsán hangzó választ adott Pável Mihály püspök titkárja. Arra a kérdésre, vajjon igaz-e, hogy a püspök a belényesi oláh gimnázium elmozditott tanárait kedvezőbb állásokba helyezte, azt válaszolta, hogy ez igaz, s tette a püspök ezt azért, mert a tanárok tettében hazafiatlanságot nem látott. (?)

Ez a nem hazafiatlan cselekedet pedig tudvalevőleg nem volt más, mint a magyar nemzeti zászló meggyalázása.

Öngyilkos önkéntes.

Lapunk tegnapi számában már emlitettük Krempels Gottfried öngyilkosságát. E fővárosszerte szenzácziót keltő öngyilkosságról budapesti tudósitásunk nyomán még a következőket adhatjuk:

Az Ujépületben állomásozik a negyedik számu tábori tüzérezred. Az ötödik ütegnél szolgált mint egyéves önkéntes Krempels Gottfried budapesti születésü 23 éves fiatal ember. A mult év október havában vonult be az ezredhez, azelőtt pénzügyminiszteriumi hivatalnok volt. Az ezrednél nagyon szorgalmas volt, fellebbvalói szerették is, ugy, hogy rövid idő mulva megkapta a káplári rangot. Nehány hét óta azonban Krempels szórakozott lett, gyakran elmélázott s társai sokszor kérdezték is, mi a baja de a fiatal ember nem adott felvilágositást.

— Hagyjatok békében, ugy sem tudtok rajtam segiteni.

Ezt mondogatta rendesen, ha kérdezték mi baja. Gyakran elment este a kaszárnyából s engedély nélkül elmaradt egész éjszaka. Csak hajnalban tért haza, kedvetlenül, kifáradtan. A kimaradásért eleinte csak megfedte a százados, később, mikor ez nem használt semmit, kaszárnyaáristomot kapott. De hiába volt minden, a fiatal ember azóta is elmaradt. E hónap ötödikén délelőtt elment a kaszárnyából s azóta nem tért vissza, Miután negyvennyolcz óra eltelt s Krempels nem mutatkozott, katonaszökevénynek tekintették s keresni kezdték. Őrjárat indult keresésére tegnap este, keresték egész éjjel korcsmákban, kávéházakban, de nem találták. Ma délelőtt tiz óra tájt, az őrjárat, mely két közlegényből és egy káplárból állott, a Podmaniczky-utczai helyiségeket vizsgálta. Az egyikből éppen akkor jött ki Krempels. Lehorgasztott fővel, halovány arczczal járt s ügyet sem vetett az őrjáratra, mely megállásra szólitotta fel. Mikor az őrjárat megállitotta s oldalfegyverét kérte, szó nélkül átadta és követte az őrjáratot, mely közre fogta. Az őrjárat a Podmaniczky-utczán haladt lefelé, hogy a szökevényt az Ujépületbe visszakisérje. Nagy tömeg követte az őrjáratot, mely puskatussal igyekezett a tömeget elkergetni. Az önkéntes szótlanul, lesütött szemekkel haladt a katonák közt. Egyszerre megállt s azt mondta az őrjáratot vezető káplárnak:

— Káplár ur, rosszul vagyok!

A káplár megállitotta az őrjáratot s betértek a Podmaniczky-utcza 31-ik számu házba. Ott megivott egy pohár vizet s azután kulcsot kért a házmestertől. A fiatal ember elment egy félre eső helyre, az őrjárat pedig az udvaron várakozott. Hirtelen lövés dördült el azon a helyen. a hová az önkéntes ment. Az őrjárat és a házmester odasiettek, az önkéntes átlőtt halántékkal, vértől boritva feküdt a tégla kövezeten, jobbjában buldog-revolvert szorongatott, melyből egy töltés hiányzott, Értesitették a mentőket is, de ezek már csak halottat találtak. A katonai bizottság is kijött a helyszinére s a hadbiró jegyzőkönyvet vevén fel, a holttestet beszállittatta a 16. számu helyőrségi kórházba. Barátai azt beszélik, hogy egy leányt szeretett reménytelenül s többször emlegette, hogy ha el nem veheti, öngyilkossá lesz. A szerencsétlen fiatal ember tragikus vége általános részvétet kelt.

Borszéki levél.

98. aug. 5.

Kedves barátom!

Kértél, hogy Borszékről egy pár levelet küldjek neked. Hát tudod egy párra nem válalkozom, mert 12 évi egyhuzamban vett hirlapirói és agitátori trapp után pihenni jöttem ide. Betü-iszonyban szenvedtünk valamennyin, aztán kötetekre menne, ha csak vázolni is akarnám a kedves asszonyok és szép kisasszonyok bájait, kellemét, melyek következtében örökös mámor, poëzis és extasis az életünk. Vedd elő a cour-lystát, adj hozzá napfényt, mosolyt, jóságot, jókedvet, kegyet, — és kész a személyi leirás.

Ha pedig Borszékről magáról akarsz tudni, vedd elé dr. Cseh Károly, vagy az E. M. K. E. uti kalauza leirását, végy Kovács Pétertől fenyőillatos kölni vizet; add hozzá Köllő igazgatónak és Szilvássy dr.-nak valamint általán a fürdő-kezelőségnek nyájasságát és előzékenységét — és kész a táj-leirás. — (A borvizet odahaza is fogyasztjuk borral.)

Nem a társaságról, nem is a vidékről akarok most irni (lehet hogy ezt is megteszem később): csupán egy jól sikerült tánczmulatságról mely tartatott tegnap este 8 órakor a fürdői bálteremben és lefolyt mint szivemelő ünnep 500 frtot haladó jövedelemmel az o.-topliczai református templom javára.

Dr. Hegedüs István, az „Ellenzék" és Kolozsvár város, régi Hegedüs Pistája állott a rendezés élén, mint elnök és védők voltak: Bethlen Gábor gróf ref. egyházkerületi főgondnok, özv. br. Bánffy Zoltánné, özv. br. Bornemissza Ignáczné. A rendező bizottság a következőleg állittatott egybe:

Tordai János p. ü. számv., pénztáros, Molnár Károly reálisk. tanár, biz. jegyző, Hegedüs Károly kir. tan. főig. és Wittich Károly járásbiró, biz. ellenörök.

Bartók Károly polgármester, Darvas Nándor m. kir. honv. főhadn., dr. Felméri Lajos egyetemi tanár, Ferenczi Lajos szolgabiró, Gaal Mózes főgymn. tanár, Grünwald Pál bankhivat., Katonay Gyula nagy birt., Kelemen Márton kir. főerdősz, dr. Kellemen Károly reállsk. ig., dr. Keiser János orsz. képviselő, Odor Sámuel gyógyszerész, Sándor József t. alelnök főtitkár, Sylvester Domokos lelkész, ifj. Szász Károly orsz. képviselő, Vass Tamás lelkész, tagok.

Indokolni, hogy az osztály, felekezeti és nemzetiségi külömbség nélküli találkozó helyen, Borszéken, miért rendeznek egyoldalu felekezeti czél javára előadást, a bizottság felhivásában a következő sorokat adta ki:

„Az ember-szeretet kérdése, hogy minden ember, minden felebarátunk, hazánk minden fia saját templomában, saját felekezete szerint imádhassa mindnyájunk közös szerető Istenét. O.-Toplicza középponttal közel félezer ref. hivőnek nincs temploma; ilyet állitani pedig saját erejükön képtelenek. Nem felekezeti, hanem tisztán emberbaráti és hazafias szempont vezeti alólirtakat, midőn a hivek részéről jött megkeresés következtében e jótékonyczélu estét megrendezni vállalkoztak. A szeretet nevében meghivnak mindenkit: az áldozat és önzetlenség filléreiből zengjen az Isten dicsérete, minden nyelven és szertartás szerint édes hazánkban, szent Magyarországon!"

Hogy a jótékony czélra több maradjon, jelvényül a természetes Margatéta-virág szolgált; a szeretet symbolikus virágja.

Tekintettel az egyoldalu felekezeti czélra, a siker iránt előre némi aggodalmak voltak: azonban — hála a humánismus és hazaszeretet Istenének, meg a mulatni tánczolni, kivánó közönség jókedvének — ez estély nemcsak anyagilag, hanem erkölcsileg ugy' amint szellemileg, a legfényesebben sikerült. Az 500 frtot haladó bevétel felénél több felülfizetésekből jött be. Bethlen Gábor gróf (a miénk) és id. Bethlen Gábor gróf, aki családjával — mint minden évben — szintén itt nyaral, továbbá özv. br. Bánffy Zoltánné 50—50 frttal váltották meg jegyeiket; özv. br. Bornemisza Ignáczné, özv. Kornis Ferenczné grófnő és id. Szász Károly 25—25 frttal; mások 10 és 5 frttal. Ezek közt legyen megemlitve a dr. Kaiser János szász orsz. képviselőé és a Züllich Istváné, a ki az erd. r. kath. status oszlopos férfia létére nem csak felülfizetett, de el is jött. Tanubizonysága ez, valamint az egész mulatság annak, hogy hazánkban — a megfelelő felekezeti szinezetekkel — az élő egy Istenben való hit és az egységes politikai nemzet szeretete az összehozó és összetartó elem, s nincs ezenkivül reménység üdvünkre és jövőnkre nézve!

A meghivó és az előzmények szellemében folyt le az egész hangverseny is és a mulatság.

Hamsa nagy-váradi jeles czigány-zenekarának nyitánya után dr. Hegedüs István egyik borszéki forrás, a „Pásztorkút" meséjét használva föl alapul, ékes prózában, szokott előadói szinező tehetségével, a Megváltó szamariai forrására való szellemes allusióval a felebaráti és testvéri szeretetről tartott tapsokkal fogadott szellemes előadást, mely kellemesen fölhangolta a közönséget. A hazaszeretetet állitotta elő mint egyesitő kapcsot és szavai a szivekben viszhangra találtak.

Erre Thalmayer Elsa k. a. énekpiéce következett, melyet nővére Frida kisért zongorán. A két k. a. a budapesti Thalmayer nagykereskedő czég főnökének leánya, első debutje volt ez, teljes sikerrel. Elsa magyar és német dalokat énekelt üde, ifju hanggal és Frida gyakorlottan kisérte. A harmadik nővér, Dóra bizonyára élénk szivdobogással kisérte a két testvér alaptalanul félénk aggodalmait. Kár, hogy a k. a.-ok Bécsbe szándékoznak költözni, holott láthatták, hogyan szeret a magyar.

„Borszéki képek" czim alatt id Szász Károly püspök olvasott fel több festői, zsoltárszerüleg emelkedett és részben humoros költeményt. Legkedvesebb volt a „Szerelmesek utjá"-ról szóló verse, mely sé-

---

legilletékesb biró együttes tekintélyével állithatja ilyképen, hogy „ez volt legvéresebb csatája az egész szabadságharczban.

Görgey, a ki egy kisebb csatározásban nehány nappal előbb sulyosan megsebesült, a bástya fokáról szemlélte a czéltalan véröntást. Saját szemével szerezhetett igy meggyőződést, hogy makacs ragaszkodása egy kivihetlen tervhez ime ellene fordul s kiszámithatlan egyéb következményeket nem emlitve, érzékeny csorbát ejt az ő hadvezéri hirnevén is.

Rüstow szerint a magyar csatarendnek az volt a főhibája, hogy hadseregünk az egész félkörben egyenlő számban volt fölállitva. Ez az elhelyezés már csirájában elfojtott minden sikert.*) Idejárult az egyes osztályok fonák vagy erélytelen működése, mely az áttörést teljesen meghiusitotta, noha az időjárás reggel a sürü köd, később pedig az eső, mely mozdulatainkat elfödte, igen kedvezett a támadásnak.

Azon föltevés mellett, hogy az ellenség visszanyomatva Győr felé fog huzódni, az áttörés czélpontja Nagy Igmánd volt. E központon Csém ellen Klapka maga vezényelte a legderekabb hadtestet, a III-dikat. Három óráig előnyben itt a magyar zászló vala. S mikor az oroszok is beavatkoztak, 140 ágyu bömbölt s rengeté a földet. A többi hadosztály ellenben kevesebb szerencsével működött s 5 óra tájban össze-vissza kavarodva sietett vissza a sánczok árnyékában. Ezzel eldőlt a nap sorsa.

Klapka sem tehetett mást, mint megadni a jelt a visszavonulásra . . . A III. hadtest egymaga 600 emberét, 42 derék tisztjét viratta pótolhatlan veszteségképen.

Csak most szánta rá magát Görgey, hogy lehangolt csapataival a Duna balpartján távozik Komáromból. Még aznap este elbucsuzett Klapkától, „ezuttal nem oly szivesen, mint máskor", s az ország bástyájának, korlátlan hatáskörrel, méltó őrül, Klapka egyedül maradt vissza — két hadtesttel.

*) Kerékgyártó. Tiz év Magyarország történetéből. II. K. 667 l. Rüstow. Az 1848—48-iki magyar hadjárat. II K. ford. Áldor.

A Diána története.

(Angol regény.)

A „Dóra" szerzőjétől.

Az „Ellenzék" számára forditotta: **AMICA.**

XIII.

(Folytatás.) (27)

Ámbár a Diána figyelmét nem kerülte ki, hogy Toni minélkevesebbett volt Nellivel. Diánához a legelőzékenysbb és figyelmesebb lovag volt, — költeményeket olvasott fel hangosan, mig ő vart mandalinon játszott midőn ebéd után a szürkületben ültek és kisérte a sétáiban valahányszor megengedte azt.

Ez egy egészen uj tapasztalat volt Diána előtt. Eddig ő dolgozott, gondolkozott és tervezett másokért és kissé nehéz volt kibékülni azzal a fonáksággal, a mit ő megszokott, a dolgok természetes rendjének tekinteni. De azért kellemesnek találta.

A Toni bevezetése után a háznéphez körül-belül egy hét, vagy tiz nap mulva történt, hogy Érik, midőn egy reggel az ebédlőbe lépett, Nellit látta a reggeliző asztalnál drezidiálni.

— Hol van Diána? — kérdé rögtön.

— Még nem jött le — azt hiszem, hogy elaludta magát, — válaszolá Nelli, a mint a kávét töltötte.

— Diána elaludta magát! olyan nincs — kiáltá Érik megdöbbenve.

— Miért ne? Azt hiszem, hogy ő sem tökéletesebb, mint mások és koronként másokkal is megtörténik, hogy a rendes időn tul ébrednek fel.

— Természetes, hogy megtörténik; de Diánával — soha, soha egész életében nem történt ilyesmi!

— És ez elég jó ok arra, hogy most vele is meg történjék! — válaszolá Nelli indulatosan. Mikor fogják az embereket megérteni, hogy a véletlen az a törvénye, hogy olyasmi, a mi a multban soha sem történt meg, annál valószinübb, hogy a jövőben megtörténjék?

— Az az egyenlő felosztás törvénye és nem a véletlené — mormogta Toni, a ki nagy gonddal egy baraczkot hámozott.

A Toni szeszélyeihez tartozott, hogy a reggelizést gyümölcscsel szerette bevégezni. Ő husnemü ételt csak egyszer evett napjában, az első étkezése, kávé, piritott kenyér és irós vajból állott, olyan gyümölcscsel, ami épen akkor volt.

— Voltál fent nála megnézni, hogy jol van-e? — kérdé Érik, az abstrakt elméleteket számba sem véve.

— Nem voltam; de Jenit felküldtem és ő azt mondta, hogy Diána mélyen alszik, tehát azt gondoltam, hogy legjobb lesz nem háboritani.

Érik nem volt hajlandó ezt a maga mentére hagyó filozófiát követni. Felszaladt a lépcsőkön s kopogtatott a kemény tölgyfa ajtón, mely a Diána lakosztályát elzárta; s miután nem kapott választ, belépett.

Diána nyitott ablakkal aludt és a függöny fel volt huzva és igy napfény árasztotta el a szobát, s a Glorie de Dijon rózsák illata töltötte be a levegőt, melyeknek az ágai behajlottak az ablakon. Diána nagyon mélyen aludt. Érik megrázta egy kissé, — de a leány nem mozdult; s a mint elereszteté a kezét, az nehézkesen esett vissza a takarójára. Egy rövid pillanatig rettenetes félzlem fogta el ériket.

— Diána, — kiáltá hangosan, még erősebben megrázva a leányt — ébredj fel! Mi bajod? — Mi történt veled?

A leány felnyitotta a szemeit, s egy hosszu mély sóhajjal zavarodottan nézett maga körül.

Ekkor megláttaÉriket az ágya mellett állani.

— Érik, mi az? Történt valami? — Beteg vagyok? — kérdé bágyadtan.

— Éppen ez az, amit tudni akarok; nem hasonlit hozzád, hogy ily mélyen aludj.

Diána lassan huzta végig a kezét a homloka felett, mintha gondolatait próbálná összeszedni.

— Borzasztó főfájásom van, — mondá, szemeit kezével a világosságtól elfedve. Ugy érzem, mint ha forgonyban volna az agyam és nem tudok tisztán gondolkozni. Érik, ezek a tünetek talán azt jelentik, hogy beteg leszek. Mily különös! Egész életemben soha sem voltam beteg.

Érik rögtön orvosért küldött — egy Collins nevü fiatal emberért, aki csak nem rég jött Crowhurstbe, és a kinek a St. Tamásból hozott ujdonat uj elméleteit a régi lakosok bizalmatlansággal fogadták.

— Legyen ön nyugodt — mondá az orvos, miután a beteget megvizsgálta, a testvérének nincs komoly baja.

A mennyire én megtudom itélni a bajt, a tünetek azt bizonyitják, hogy valami altató szert vett be. Azt gondolom — folytatá, Diánához fordulva — hogy kegyed szokott chloralt használni?

A beteg tekintetének bosszus meglepetése elég válasz volt.

— Mai napság olyan sok ladyk használják azt — folytatá az orvos mentegetőző hangon, midőn fogfájásától vagy neuralgiától szenvednek, rögtön az ilyen ártalmas gyógyszerekhez folyamodnak, lesz szives a kisasszony utánna gondolni, hogy mit ivott tegnap este?

— Azt nagyon könnyen tehetem — volt a mosolyogva adott válasz. Ebéd alat vizet ittam és későbben egy csésze kávé aztán, midőn feljöttem, lemonádét — miot ilyen meleg idő van minden este egy pohá lemonádét hozatok fel szobámba. Lehetetlen hogy valami altató szert vettem volna be.

— Bocsánat — válaszolá a doktor nyu godtan — de kénytelen vagyok a kegye véleményétől eltérni. Határozottan állitom hogy valami altató szert adtak bé kegyedne vagy a kávéjában vagy a lemonádéjában — valószinüleg az utóbbiban. Az adag nagyo csekély lehetett, de annál erősebb hatáse volt kegyedre, mert ugy látszik, hogy semm féle anodynokat nem szokott használni. H van az a pohár melyben a lemonádé volt?

Diána az ágya mellett levő kis asztara nézett és a szobában nézett körül.

— Ugy látom, hogy levitték, bizonyosan a szobalány vitte el midőn reggel bejö hogy felköltsön.

A fiatal doktornak nem tetszett ez dolog.

— Látni akartam ha vajjon volt-e ü pedés a pohárban — jegyzé meg. Azonba szerencsére az egyedüli rossz következmé a főfájása és az ellen legjobb lesz egy ha zó port venni.

Az orvos egy kissé bosszusan ment mert daczára, hogy Erik és Diána nem s lottak semmit, világos volt előtte, hogy diagnozisába egyik sem bizott — sőt tér leg Erik hajlandó volt magát hibáztatni, ho annyira sietett orvosi segitséget hivni, dőn elvégre is nagyon valószinü, hogy a te vérének nincsen egyébb baja csak epe lá

(Folytatása köv.)

tauton — melesleg legyen megjegyezve — Bethlen Gábor (a mienk) az idén 3 szelid kigyót vert agyon.... Hova lesz a szerelem, ha a gróf minden kigyót agyonver? A fürdő igazgatóságnak egyet majd jelképileg kell festetnie és ide fölállitania. Id. Szász Károly is természetesen a maga mesteri előadási módjával szinezett és tapsokban nem vala hiány.

E. Kovács Gyula, a ki most az Egri szintársulatával itt vendégszerepel, Kossuth monologját: „Washington sirján" szavalta el, magyar ruhában és azzal a szónoki páthosszal és precis előadással, melyet tőle e szavaló darabnál a márcz 15-ki és más hazafias ünnepeknél megszoktunk. Választása e darabra barátai fölkérése következtében történt, és a lelkes taps természetesen nem maradt el. Hát volna-e paradoxonabb fogalom, mint E. Kovács Gyula és taps hiány? Közelebbről a szinházban „Keán Edmund"-ot játszta, a közönség itélete szerint önönmagát mulva felül.

Lázár Ágnes k. a. Borszékről, szép iskolával, terjedelmes és kellemes sopranjával a gyűjtő elemet képviselte. Zongorán kisérték; a közönség ujrázta. A szép üde arczu leány aligha a Muzsáé nem lesz előbb-utóbb? Csak aztán megg Berlinbe ne menjen ám, mint P. és K.

Ifj. Hamsa Miska gordonka solója nem egy könnyet csalt ki a szemekből. Sirató magyar népdalai szivből jöttek, szivbe találtak.

A zenekar záróindulóján kivül még két ponttal toldatott meg a programm előadás alatt.

Várady Aladár, az Egry szintársulatának karnagya, a ki Lázár Ágnes k. a.-t kisérte a zongorán, toldalékul „Ördög Róbert"-ből játszott egy áriát, annyi technikával, ügyességgel és meleg interpretatióval, hogy fölébe a közönség kivánságára magyar népdalokat is kelle játszania. Ennek a fiatal embernek kár a vidéken elvesznie.

A másik toldalék Gaál Mózes pozsonyi tanár humoreszkje volt a fürdői életről. Ha ez a gonddal és sok jó kedvvel kidolgozott felolvasás elől tartatott volna, vagy egy estélyen, mely kevésbé ünnepélyes jellegü, hanem inkább tréfás lett volna: a felolvasás hatása még nagyobb lett volna. Sok jóizü ötlet nevettette meg igy is a közönséget.

Hangverseny után a hagyományos táncz és az étteremben a hagyományos pityizálás következett. A jókedv és látogatottság bizonysága, hogy a négyest, melyet Darvas Nándor honv. főhadnagy rendezett Kolozsvárról 30 pár tánczolta és a mulatság — a fürdői szabályok ellenére — éjfélutánig tartott.

Ime, kedves barátom, a száraz referáda. Most kellene, következzék a szivem munkája, a sziney és, a szép asszonyok és kisasszonyok bemutatása. De ez iránt fifikusan kimentettem magam legelől. Annyit mondhatok azonban, hogy fáradtságom, kimerültségem és szomoruságom daczára, a lelkem ebben a körben lassan-lassan felvidul. Csak egyszer politizáltam Timon Ákos budapesti egyetemi tanárral az ismert jogi iróval, ellenben annál sürübben keresem a csiki r. kath. papság barátságát. Mert tudnod kell, hogy a „Remény" szállóban lakom a Hitnél étkezem (egy kereszt van t. i. a Mélikszálló fölött), és hogy rideg szivem, Szeretet nélkül ne maradjon, be-benézek a Ferencz-rendiek társházában, a „Charitás"-ba. Itt Kápolnay János barátunk, a ki csak a napokban ment el, t. kanonok czimet visel; az ember tanul; s hol találna jobb és vigasztalóbb környezetre, mint barátok közt, egy magános agglegény!?

HIRÁM.

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, augusztus 9.

— **Kolozsvár köztisztasági közege:** az eső ugyancsak megeredt ma délben. Az egek csatornái bőven ontják a „tisztitó vizet", mely az utczák szemét dombjairól a város nyilt csatornáiba össze gyüjtik a murkot, csirke belet, ugorka héjat s a „savós bélhurut" baczillusaival egyetemben szállitják a szamosba s innen tovább, boldogitani alantabb lakó vidékeket.

— **A kolozsvári járvány-kórházban** ujabban savós bélhurutban elhalt Sandbach József gyermeke és Bütü Jánosné kiket Czecz Péter temetett el. A kórházban ezenkivül többen feküsznek betegen. A járványkórháztól, kérdezősködésünkre azt a választ nyertük, hogy ott beteg nincs, a mi nem felel ugyan meg a valóságnak; az eltitkolás okát nem értjük.

— **A hidelvei részekben** a „savós bélhurut" czimü járvány szedi áldozatait. Mi régóta hangoztattuk, hogy ama tulnépes városrész köztisztasági szempontból alapos kifogás alá esik. Legnagyobb és legnépesebb utczája, az uj-utcza 80 év óta sem kikövezve, sem a viz levezető csatornája igazitva nem volt. Az egészségtelen szennyes lé ott huzódik végig az utczán, ott poshad és terjeszti a járványt. Tavaly az utcza feléig kikövezték ezt az utczát, a másik felét pedig ugy hagyták. Ezen a felerészen a szennyes lé nem folyik le, hanem rontja a levegőt. A város haladéktalanul épittesse ezt ki, mert a baj már is a nyakán van a lakosságnak. A járvány-kórházat is rosz helyre tették a hidelvei részekbe, a mely városrész egészségtelen volta miatt melegágya a járványnak. Innen a bajt behurczolják a városba is, a város legfőbb utczáin a temetőbe szállitott hullákkal. A járvány-kórházat a feleki oldalra kellett volna telepiteni, ott magasabb ponton van, a levegő tisztább s a járvány csiráit onnan a szél nem hordja lakóházak által tömötten beépitett területre, hanem a mezőre, a hol megsemmisül. Innen a hullákat sem kellett volna a városon végig szállitani. Hogy mennyire veszélyes a hidelvei részeken uralkodó járvány, bizonyitja az, hogy a katonaságnak eltiltották a vashidon tul levő területre menni.

— **Tisztaságot kérünk** mindenfelé. Immár kétségtelen, hogy a városban valami járványszerü betegség dühöng, a mely elég veszélyesen pusztit. Az orvosok még nem igen nevezték nevén, de elég veszélyes ahoz, hogy szigoru óvintézkedéseket foganatositson a hatóság.

— **Szinház.** „A tót legény Chikagóban" került harmadszor előadásra tegnap, de már megapadt számu közönség előtt. A nyári férczelmény nehezen üt be kassza darabnak. Erre talán a „Hők öm Mátyás" lesz alkalmasabb.

— **Solymossi Elek,** a bpesti népszinház kitünő komikusa, müvészi körutját befejezvén, holnap, csütörtökön kezdi meg szinházunknál nehány estére terjedő vendégjátékát. Először az „Árendás zsidó" cz. népszinműben lép fel, melynek czimszerepe a müvész egyik legkitünőbb alakitása, valamint Betti is egyik legkiválóbb szerepe K. Gerő Lina asszonynak. A müvész valószinüleg még a következő darabokban fog játszani: Madarász, Tótleány, Toloncz. Solymossy müvészete nem szorul dicsáretre, ismeri azt ugy a főváros, mint az egész ország közönsége, azért fölöségesnek tartjuk vendégszereplését bővebben ajánlgani.

— **A „kolozsvári polgári dalegylet"** 1893. augusztus hó 13-án pártoló tagjai kivánságára a „Hója" nevü erdőben tánczczal egybekötött mulatságára a meghivók el lettek hordva, a ki tévedésből ez ideig sem kapta még kézhez, de arra igényt tart, kéretik az iparos egylet helyiségében jelentkezni, hol is ez irányban azonnal intézkedés fog tétetni. Tisztelettel a rendező bizottság.

— **Köszönetnyilvánitás.** Fülöp Károlyné, Toma Berta urhölgy szives volt az „Erdélyrészi techn. irparmuzeum-"nak saját nagy bányai bányájából melyel Toma János bányakapitánytól, atyjától öröklött, egy gyönyörü aranystufát ajándékozni. Fogadja érte e helyen is az igazgatóság meleg köszönetét.

— **Elveszett egy aranyóra** a b-középutczában. A megtaláló gazdag jutalomban részesül, ha azt a közuti vasut irodájába viszi.

— **Hajtóvadászat.** Szilágy megyében a tegnap folyt le a hivatalos, Nagy Domokos főszolgabiró által tartott vadászat, — a hajtásban több farkast s vad disznót találtak, ezek között egy igen szép vadkant Simay Miklós teritett le. Sulya 210 kilós volt. Simó Károly sebzett meg egy farkast, de nem volt feltalálható.

— **Egy dalkör körutja.** A marosvásárhelyi dalkör jelenleg hangverseny köruton van. A dalkört a mint levelezőnk sürgönyzi — Topliczán és Borszéken tüntető szivességgel fogadták. Utját a dalkör Gyergyó-Szt.-Miklól, Korond, Parajd és Sováta irányában folytatja Kerekes Samu szerkesztő vezetése alatt.

— **Gyásshir.** Tellman József f. hó 6-án reggeli 9 órakor, életének 66, házasságának 15-ik évében rövid szenvedés után M.-Vásárhelyt megszünt élni.

— **Az inakfalvi patak.** A mint nekünk irják, közelebbről felhőszakadás következtében megáradt és a vasuti hidon felül folyt egy méter magasságban. Az ekkor elhaladó gyorsvonaton csak véletlen szerencse, hogy nagyobb baleset nem történt. A mint nekünk irják, a viz kiöntése azért történt, mert a nevezett vasuti hid alja semmi miféle gondozásban nem részesül.

— **A kőszegi hadgyakorlatok.** Szombathelyről táviratozza levelezőnk; Vasvármegye hétfői közgyülésén Radó Kálmán főispán elnöklete alatt tárgyalták az állandó választmány előterjesztését a király fogadása tárgyában. A közgyülés lelkesedéssel fogadta a javaslatokat és nagyszámu hódoló küldöttséget és rendező bizottságot választott. A közgyülés megbizta továbbá az alispánt, hogy Kőszeg város feldiszitésére, villamos világitására és nagyszerü tüzijáték rendezésére a szerződéseket végérvényesen megkösse. Átiratot intéz a szomszédos Zala-, Veszprém-, Sopron, Győr vármegyékkez a tisztelgésnél való részvétel iránt. — A tisztelgő küldöttségek Szombathelyen lesznek elszállásolva, a honnan Kőszegre minden két órában indul azokon a a napokon vonat. Az elszállásolásokról az alispán gondoskodik.

— **A király Aradon.** Aradról irják, hogy a városban nagy az öröm a hir miatt, hogy a király Borossebesre való utazásában az aradi vasuti állomáson is ki fog szállani. Aradon mindeddig bizonytalanságban voltak e felől, mert a főudvarmesteri hivatal azt tervezte, hogy a király Kétegyháza—Ottlaka-Simánd felé veszi utját Borossebesig. A főudvarmesteri hivatal utóbb azonban megváltoztatta a tervét és a király tizennyolcz perczre kiszáll az aradi vasutállomáson a melyet nagy fénnyel feldiszitenek ez ünnepélyes alkalomra.

— **Érdekes régiség.** Téglás Gábor, a dévai reáliskola igazgatója, az aldunai szabályozási munkák megtekintése közben érdekes felfedezést tett. Ráakadt egy táblára, mely alakjára hasonlit, a Tiberius és Traján, római császárok által a vaskapui sziklába vésett táblákhoz és rajta tistán olvasható Vespasián római császár neve. Intézkedés tétetett, hogy a tábla szövege és eredete tudományosan megállapittassék.

— **Vasut a dobsiniai jégbarlanghoz.** A Garam és gölniczvölgyi vasut kiépitése tárgyában az érdekeltek aug. 6-án a dobsiniai jégbarlangnál értekezletet tartottak melyen mint tudósitónk irja, részt vettek: Kubinyi Géza orsz. képviselő, Koburg herczeg képviseletében Sréder Gyula gyárigazgató, Igló, Dobsina, Berény városok megbizottai, Lumniczy Vilmos a fekete-hegyi fürdő tulajdonosa, Vértesi F. engedményes. Az épitendő vatut költségei előzetes számitás szerint meghtladják az öt millió forintot. Tervezik ugyanis, hogy Dobsináról fögaskerekü vasutat épitenek Hollópatakra, innen rendes vágányut Polonkáig, ez érintené a dobsinai jégbarlangot — és Remetéig mely a feketehegyi fürdő mellett menne el, továbbá Pusztamezőről Gánócz fürdőig. E vonalak kiépitése által hatatmas lendületet vesz a felvidék fejlődésképes gyáripara, a külömben is virágzó feketehegyi fürdő könnyen és kényelmesen lesz elérhető, a dobsinai jégbarlang pedig, melyért Kubinyi Géza orsz. képv. ez esetben 200 ezer forintot igért, minden igényeknek megfelelő berendezéssel biró klimatikus és kiránduló hely létesitése czéljából a kontinens legkiválóbb s leglátogatottabb helyeinek egyike lesz. E czélra részvénytársaságot óhajt alakitani.

— **A legujabb afrikai expeditor.** Höhnel sorhajóhadnagy, a ki gróf Teleki Samu afrikai expedicziójában is részt vett, a mult év nyarán ujabb felfedező utra indult Afrika belsejébe Chanler amerikai milliomos társaságában. A gróf Teleki Samu által fölfedezett Rudolf és Stefania tavak részletes kikutatását szándékozzák és onnan tovább hatolnak északkelet felé, egészen a tengerig. Gróf Teleki megigérte nekik, hogy ha 1894. oktoberéig vissza nem térnek és hirt nem adnak magukról, maga indul fölkeresésükre. A gróf most kapta az első részletes jelentést Höhneltől. Egészen a Guassó-Nyiró folyóig haladtak, felkutatták az eddig ismeretlen Sorián-tavon, a benszülöttekkel vivott folytonos harcz között. — A tejedelmes jelentést gróf Teleki Samu Szádeczky Lajosnak adta át, hogy az Erdélyi Muzeumnan közölje. A gróf a jelentéssel együtt egy küldeményt is kapott az expediczióból, krodilus-bőröket, marabbu-tollakat, a benszülött harczosoktól elfoglalt fegyvereket és ezekből is több tárgyat küldött a kolozsvári Erdélyi Muzeum számára.

— **Első Napoleon szigete csődben.** Azon a történelmi nimbuszon, melyben a kis Szent-Ilona szigete sütkérezik, mely a nagy Napoleont látta foglyul, nagy csorba esett. A kis sziget lakossága leapadt négyezer főre és összes jövedelme nyolczezer font sterlig, melyből nem tudja fedezni kiadásait s igy a tönk szélén áll és kénytelen csődöt mondani. A világtörténet legnevezetesebb szigete szégyenletében még el talál sülyedni.

— **Szigoru párbajtörvények Oroszországban.** Európa szeme nyilik lassankint kifelé. Kezd a brutalitás nem menni erény-számba s itt is ott is komoly nyomára akadtunk annak a törekvésnek, hogy a világ legbutább és igazságtalanabb „gyöngéje" iránt nem viseltetnek többé az emberek a régi elnézéssel. A párbaj lassan lejárja magát. A hol a müvelt nép maga nem dobja el végképen az elégtételszerzés e bolond módját: ott a törvények szigoritása kezdi lehetetlenné vagy legalább is szörnyen koczkázatossá tenni a karddal és pisztolylyal való hősködést. Belgium legujabb párbajtörvényei a legvadabb krakéler kezéből is kiütik a fegyvert; végre is a közönséges gyilkosra váró büntetés kilátásával nem érdemes az embernek kilyukasztatni, vagy megszabdaltatni a bőrét. Talán ez a példa buzditja Oroszországot, a barbarság és kegyetlenség ez ösmeretes ősi fészkét, arra, hogy szintén komolyan bánjon el ezentul a párbajozókkal. Ha nemcsak követi a jó példát, hanem magától jött rá a reformok szükségességére, az annál többet ér. Az orosz igazságügyminiszterium oly párbajtörvényjavaslatot terjeszt most a czár elé, mely szerint az ellenfél megölése hat évi sulyos várfogsággal torlandó meg. Ha a párbaj sulyos megsebesüléssel végződik, ugy három évi börtönnel büntetik a párbajozókat, ha pedig vérontás nélkül folyt le, ugy hat-hat havi fogházbüntetéssel sujtják mindkét felet. A párbajra való unszolás is hat heti fogházbüntetést von maga után.

Szerkesztőségi üzenet.

Olvasónak, Lapunk tegnapi számának vezérczikkét **Sz.** jegyü munkatársunk irta s csak nyomdai tévedésből került alája más név,

Közönség köréből.*)

Folyó év és hó 8-án az egyik helyi lap reggeli számában „Ongyilkos hadnagy" czimen megjelent egy minden valódi alapot s igy még kevésbé hitelt érdemlő, vidéki lapokban gyakran előforduló téves informatiókon épült hirlapi kacsa.

„De mortuis nil, nisi bene", mondja a régi jó közmondás, melynek alapja erkölcsi kötelességet tartalmazván, minden esetre az erkölcsi kötelességben és szeretetben gyökerező őszinte baráti kötelesség fegyverével kell azt a leghatározottabban visszautasitani.

Emlitett lapban megjelent czikk irója, mint tényeket emliti fel, hogy a végzetes hadnagy „. . . barátai megpróbálták, hogy kimentsék a bajból, de már késő volt. Édes anyjának . . . . . elpanaszolta sorsát . . . . s anyja . . . . azt válaszolta, hogy inkább a halált választaná, mint a becstelenséget. Vasárnap rapporton volt, s tegnap (t. i. a halál napján) délben kézbesitették nekie az itéletet. Ezután . . . . véget vetett életének."

És most: eltekintve attól, miszerint barátainak a kimentésére még gondolniok sem lehetett, mert N. E. hadnagy semmi katonai kötelessége ellen irányuló bajban nem volt; eltekintve azon lélektani absurdumtól, hogy egy fiát hőn szerető édesanya mindig és mindenben jónak, kötelességtudónak ismert fiának a halált ajánlja; álljanak itt egy mindenki előtt higgadt, komoly, correct katonának Petrovits Vazul m. kir. honvéd ezredes urnak szavai: „Nagy Elek hadnagy semminemü pénz elkezelése körül felmerült hiányok miatt kihallgatáson nem volt; ellene semmi vizsgálat folyamatban nem lévén, neki semmi itélet nem kézbesittetett, de sőt, midőn halálának hire tudomásomra jutott, s nevezett lakásán megjelentem, teljesen megvoltam lepve, mert semmi indokot az eset magyarázatául felhozni nem tudtam."

Ugy hiszem T. Szerkesztő ur, e szavak megsemmisitik ama lap ily korai, kiméletlen a lesujtott családot és főleg édes anyát mélyen bántó koholmányait.

A család iránti tisztelet, a felejthetetlen elhunyt iránt táplált baráti szeretet erkölcsi kötelességét teljesitve, maradtam

Kolozsvárt 1893. aug. 9.

teljes tisztelettel
Békésy Ferencz
joghallgató.

Már több izben s most ujólag, f. hó augusztus 7-én volt szerencsém meggyőződni egyes vidéki tudósitók téves informáczióiról. Illető tudósító urak vagy tisztelet példányokra aspirálnak, vagy sok oly levélbélyegük van, a mit esetleg egy jobb czélra is felhasználhatnának.

Ebből kifolyólag oly hireket közölnek, amit tényleg és biztosan nem tudnak s az egyes lapokat felültetik.

Két tudósitás küldetett be ujabban az „Ellenzék"-nek.

Az egyik tényen alapul, mert az illető valósággal meghalt. Hogy a hozzátartozók fájlaljak elhunytát, az természetszerüleg következik, s ezt tudjuk.

A másik „Dühöngő Bika" czimen látott napvilágot s egész bizonyosan állitom, hogy az illető tudósító ur mit se tudott, mit se látott, hanem igenis hallott olyasmit harangozni.

Először is honnan tudja tudósító ur, hogy a bika nem-e Kapuson született? Van talán illető birtokosnak tulajdonában egy másik bika is? Látta-e ez esetet illető tudósító ur? (mert én láttam!) Meggyőződött-e arról, hogy az illető biró, illetve béresgazda az élet- és halállal vivódik?

Tudja-e azt biztosan, hogy még két bérest is megkánifikált? (holott azok ott sem voltak!) Kinél és hányszor, (talán illető birtokosnál) fordult elő még ily eset? Honnan tudja, hogy a bika nincs mint tenyész apaállat bélyegezve? S ha csakugyan ugy volna, miért nem jelentette be az illető hatóságnak, ha már a bikák megvadulását s az illetők sorsát oly szivén hordozza?

Tény az, hogy a béres gazda egy pár kék folttól eltekintve, jó egészségnek örvend s az emlitett béreseknek kutya bajuk sem esett.

Kérem a lapok szivesen fogadják a tudósitásokat, ha azok valóságon alapulnak, de nem igen kedvelik ha azok még polemiáknak szolgálnak alapul, vagy egy más lapban a ténynek megfelelőleg közöltetnek.

Sándor Pető.

KÖZGAZDASÁG.

Aratás a Nyárád mentén.

(Saját levelezőnktől.)

Szentgericze, aug. 7.

A nyárád mentén az aratás jul. 6-ika táján vette kezdetét s azóta elég kedvező idő mellett folytatódik. A nappalok elég forrók, a hő 12—20 fok között váltakozik R. szerint, de az éjszakák annyira hivesek, hogy reggelenként alig 3 R. fok a meleg. A gabonák a tavaszon a mily szépek és sokat igérők voltak, a sok zimankós, szeles időjárás, záporok és felhőszakadások miatt annyira megromlottak. Ledültek idő előtt s e miatt, vagy egyáltalában nem, vagy hiányosan szemzettek, utolsó időben meg is ragyáztak s igy a termés alig felényi, vagy harmadrésznyi lesz, a mint reméltük.

A tavasziak nagyon megromlottak volt, a hosszas esőzések folytán, de a jóra fordult idő helyre kozta őket s ha hosszu ősz lesz, dér nélkül, a törökbuzák is elkészülnének szépen.

A lóherék szép reményekkel kecsegtettek eddig, de már a kövérség miatt azok is kezdenek ledülni s félő hogy megléhásodnak s a szemben sok lesz a csalódás, pedig a vevők már is 60 frton megveszik mázsáját s hihető, hogy később 80 frtra is fel fog emelkedni.

Szőlőtermés mutatkozik, de a peronospora már sok kárt tett s a mi megmarad is, ha jó ősz nem lesz, nem fog megérni.

Takarmányunk szépen van, viz kárt nem tett s reméljük, lesz sarjunk is meglehetősen. Ugy hallszik, hogy jul. 31-re virradólag, a viz ismét kárt tett a Küküllő völgyén, az árvizek után fejlődni indult sarjukban.

Az időjárás most általában véve kedvező, csak igy tártaná ki végig. Egyetlen a mi kedvezőtlen viszonyaink között kiválólag, hogy nincs a marhának ára, sőt olcsón sem veszik ez idő szerint s nem vették az egész nyáron a takarmány hiánya miatt.

LEGUJABB.

(Az Ellenzék eredeti táviratai.)

Dupas leleplezése.

Budapest aug. 9.

Dupas elbocsátott párisi rendőrtisztviselő röpirata nagy feltünést kelt mindenfelé. A budapesti rendőrségnél tudták, hogy Artont nem akarja Dupas elfogatni. A budapesti rendőrség Artont csellel akarta többször lépre csalni, de Dupas ezt mindannyiszor megakadályozta.

Prépost-beigtatás.

Budapest, aug. 9.

A jászai prepostot tegnap igtatták be fényes ünnepségek között.

Oláh fenyegetés.

Budapest, aug 9.

Pituk Béla, egy ujságiró előtt kijelentette, hogy Brassóból, Nagy-Enyedről, Abrudbányáról folyton leveleket kap, a melyben igy fenyegetőznek az oláhok:

— Renegát kutya! Lepuskázlak!

Verekedő parlamentairek.

Budapest, aug. 9.

Az angol parlamentben lefolyt botrány inscenálója Lozán kijelentette, hogy lemond mandátumáról, ha Fisher a verekedés kezdője ugyanezt teszi. Ellenkező esetben más uton fenyiti meg.

Forradalom Argentinában.

Budapest, aug. 9.

La Platába ma megérkezett a kormány 3000 főből álló csapata a felkelők leverésére. A város lakossága rendkivül izgatott. Az összeütközést holnapra tervezik.

A szénsztrájk.

Budapest, aug. 9.

Az angol kőszénbányászok sztrájkja egyre veszedelmesebb lesz. A munkás egyletek választmánya mitsem enged követeléseiből, a tulajdonosok is erősen tartják magukat s igy a félmilliónyi munkás még mindig munka s nemsokára kenyér nélkül lesz.

Kolera.

Budapest, aug. 9.

Bereg megyében, a belügyminiszteriumhoz jött hivatalos jelentés szerint, a kolera járvány mind nagyobb mértékben terjed.

Ugocsa megyében szintén terjed a kolera. Tarnó községet a főispán zár alá vétette.

Tisza-Füreden péntek óta négyen haltak meg, mind csupa Mármarosból jött tutajosok.

Nemzeti szinház.

Kolozsvárt, csütörtök, 1893. augusztus 10-én.

Solymossy Elek, a budapesti nemzeti szinház kitünő müvészének első vendég föllépétül:

AZ ÁRENDÁS ZSIDÓ.

Népszinmü 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Segédszerkesztő és kiadólaptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Gyákorlott **franczia nevelőnő** előkelő családnál alkalmazást keres.
Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

*) E rovat alatti közleményekért a felelősség a beküldőt illeti Szerk.

Hirdetések.

2670. sz. 1893. 715. (2—3)

Árverési hirdetmény.

A kolozsvári m. kir. dohánygyár telepén levő kapusi lakház lebontása és az abból kikerülő épitési anyagok azonnali elhordására alólirott igazgatóság **folyó hó 18-án d. e. 10 órakor** a gyári igazgatóság főnöki irodájában versenytárgyalást hirdet.

Vállalkozni szándékozók felhivatnak, szabályszerüen kiállitott, 50 krajczáros bélyeggel ellátott és 30 forint biztositékkal felszerelt zárt, irott ajánlataikat fennti határnapig annál biztosabban nyujtsák be, mivel a később érkezett vagy távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatnak tartalmaznia kell:

1.) Hogy vállalkozó a kapusi lakházat ismeri.

2.) Hogy kötelezi magát a megajánlott összeget a versenytárgyalás napján készpénzben (a biztositék beleszámitásával) lefizetni.

3.) Hogy kötelezi magát a kikerülő anyagokat f. hó 21-étől számitandó 10 nap alatt saját költségén elszállitani.

M. kir. dohánygyári igazgatóság.

Kolozsvártt, 1893. évi augusztus hó 7-én.

Sz. **3357**—1893. tlkv. 718. (1—1)

Árverési hirdetményi kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy Balea Dumitru végrehajtatónak Nicula Juon l. Stefán végrehajtást szenvedő elleni 4 frt és 4 frt 20 kr. tőke követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a kolozsvári kir. törvényszék, a Kolozsvár vidéki kir. járásbiróság területén levő, Felek községben és határán fekvő és a fennti végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett feleki 246. sz. tjkvbeni

A † 1. rsz. 660, 661. hrsz. birtokra 192 frt becsárban; a 6. rsz. 2045 hrsz. birtokra 1 frt becsárban, a 10 rsz. 2796 hrsz. birtokra 10 frt becsárban, a 11 rsz. 2804 hrsz. birtokra 34 frt becsárban, a 12 rzz. 2868 hrsz. birtokra 115 frt becsárban, a 13 rsz. 3127, 3128, 3163, 3164, 3165, 3166 hrsz. birtokra 37 frt becsárban, a 14 rsz 4265 hrsz birtokra 8 frt becsárban,

mint ezennel megállapitott kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi Augusztus hó 29-én délelőtt 10 órakor** ezen kir. törvényszék 14. sz. szobájában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, bánatpénz gyanánt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék telekkönyvi hatósága.

Kolozsvártt, 1893. évi május hó 11-én.

REINBOLD ARTHUR,
kir. törvényszéki biró.

Sz. **509.** 1893. 722. (1—1)

Árlejtési hirdetés.

A kereskedelmi akadémiához szükséges **750 köbméter tüzifa** szállitására **folyó évi augusztus hó 24-én d. e. 10 órakor** a kereskedelmi akadémia igazgatóságánál tartandó versenytárgyaláson a szállitás a legjutányosabb ajánlattevőnek fog kiadatni.

Vállalkozni szándékozók felhivatnak, hogy a versenytárgyalás előtt a fenti határidőig zárt ajánlatot adjanak be hozzám, melyben a szállitandó fa minősége és ára meghatározva legyen.

Részletesebb felvilágositást az igazgatóság nyujt.

Kolozsvár, 1893. évi aug. hó 8-án.

KISS SÁNDOR,
igazgató.

Sz. **475**—1893. 718. (2—2)

Pályázati hirdetmény.

Brassóvármegye alvidéki járásban a **földvári körállatorvosi állomás** szerveztetvén, ezen választás utján életfogytiglan betöltendő állásra az 1888. évi VII. t. cz. 129-ik §-ának megfelelőleg ezennel pályázat nyittatik.

Ezen körhez Földvár, Veresmart, Szász-Magyarós, Krizba és Apácza nagyközségek tartoznak; a kör székhelye Földvár leszen.

A körállatorvos rendszeresitett javadalmazása: évi fizetés 600 frt, évi lakbér 150 frt.

Az egyes községek képviseletei által a magán gyakorlat, u. m: beteg házi-állatok gyógykezelése, rendelvények kiállitása, valamint netaláni külön feltételek megállapitása iránt az intézkedés a saját hatáskörben meg fog történni. — Megjegyeztetik, hogy az ujonnan választandó körállatorvos a földvári és az apáczai vasuti állomásokon előforduló marharakodásoknál, mint szakértő, alkalmaztatni fog; az sincs kizárva, hogy az illető kellő képesités mellett — külön szerződés alapján — esetleg a helybeli német tannyelvü gazdasági intézetnél a szaktantárgyak előadásával fog megbizatni.

A megválasztandó körállatorvos községi tisztviselővé válván, teendőit az 1888. évi VII. t. cz. 130. §. alapján köteles végezni.

Felhivatnak tehát mindazon állatorvosok, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1888. évi VII. t. cz. 117. §. értelmében felszerelt, nyelvismeretüket és eddigi alkalmaztatásukat kitüntető folyamodványukat **folyó évi szeptember hó 2-áig** alólirotthoz adják be.

A választás **folyó évi szeptember hó 5-én** Földvártt meg fog ejtetni. — Kivánatos, ha az ujonnan választandó állatorvos állását **még szeptember hó folyama alatt** elfoglalná.

Földvár, 1893. évi augusztus hó 1-én.

A járási főszolgabiró:

PILDNER FERENCZ.

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

a

MOHAI **ÁGNES** FORRÁS

Kitünő szolgálatot tesz az emésztési zavaroknál.

Gazdag szénsavtartalmu. — A bornak szinét nem változtatja. — Természetes izét kellemessé teszi,

a miért is a vendéglős uraknak keverékül „Spritzer" előnyös szolgálatot tesz.

Ujabban a homokos talajban termett savanykás borokhoz kiváló előnyösnek bizonyult az Ágnes-forrás savanyuvize.

Ujabb orvosi bizonylatok az Ágnes-forrásról Mohán.

A **mohai Ágnes-forrás** vizét hosszú évek során át rendelem s jó szolgálatot tesz a gyomorhurut, a vékony belek hurutos állapota, hólyaghurut és torokhurut eseteiben.

Budapest, 1892. márczius hava. *Dr. Kétli Károly,* ny. r. egyet. tanár.

Kötelességemnek tartom értesiteni, hogy a lefolyt **kolera-járvány** alatt **mohai Ágnes-forrását** kitünő sikerrel rendeltem. A gyomor és bél működését rendkivül hathatósan támogatja, a nélkül, hogy mint a többi savanyuvizek nagy része korgást és hasmenést okozna. Örömmel konstatálhattam, hogy nemcsak a hazai, hanem a külföldi ásványvizek között is **legelső** helyen áll.

Budapest, 1892. november 17. *Dr. Glaser Marcel.*

A **mohai Ágnes-forrás** vizét, mint a természet által adott egyik megbecsülhetlen kincset, a legnagyobb mérvben szoktam orvosi gyakorlatomban betegeimnek ajánlani; a kórjavalat, melyeknél ezen vizet adom, heveny és idült gyomorhurut, az eredmény minden esetben kielégitő.

Adja Isten, hogy a külföldi hasonczélra alkalmazott vizeket teljesen kiszoritsa hazánk ásványviz-forgalmából. *Dr. Deme Béla,* járás és Biharm. t. b. főorvosa.

N.-Szalonta, 1892. október 20.

A **kolera**-megbetegedés ellen präservativ gyógyszernek bizonyult.

Friss töltésben az ország minden gyógyszertárában, fűszerkereskedésében és vendéglőjében kapható.

Országos főraktár **Édeskuty L.** cs. és kir. és szerb kir. udv. ásványviz-szállitónál.

BUDAPEST, Erzsébet-tér 8. sz.

215. (11—12)

Kolera ellen!

Igyunk

REFORM MOHAI VIZET, egy liter 13 kr.

Villányi vörös bort főherczegi pinczéből, egy liter 50 kr.

Magyar vagy **franczia Cognacot.**

A fenntiekből nagy raktárt tart:

Tihanyi Adolf

füszer- és csemege-kereskedő,

Kolozsvártt, Hid-utcza 8. sz. alatt.

720. (1—5)

Báró KEMÉNY KÁLMÁN úr ő nagyméltósága

Maros-Vécsi

gazdatiszti állomása

üresedésbe jön

1894. évi január hó 1-én;

pályázni óhajtók

folyó évi november hó 1-sejéig

bizonyitványaikat beadhatják:

VADASDI KÁLMÁN

j. igazgatóhoz M.-Vécsre. 714. (2—3)

Egy képzett segéd,

ki itt még alkalmazva volt,

elfogadtatik.

Megkivántatik, hogy divat-szövet üzletben jártas legyen.

Császár Dávid.

723. (1—2)

GYÓGYSZERÉSZ-GYAKORNOKUL

felvétetik

egy VI—VIII. gymn. osztályt végzett

ifju

BETEG BÁLINT

gyógyszertárába

Sepsi-Szent-Györgyön.

717. (2—3)

E kedvező alkalom csak Szeptember hó végéig tart!!!

Végleges üzletfelhagyás!

Kész férfi- és gyermek-öltönyök, felöltők, galléros köpenyek minden időszakra, **téli kabátok,** rövid és hosszu **bőrös kabátok, városi** és **útazó bundák,** valódi **vizhatlan** fekete és szines **gummi köpenyek, kalapok,** bel- és külföldi, valamint **Brassói gyapju-kelmék,**

dús választékban, potom áron,

a **beszerzési áron alól 30 és 35%-kal,**

minden alkudozás mellőzésével,

határozott árak mellett!!!

a hatóságilag engedélyezett végeladásban!

Belközép-utcza 8. sz. a. Hutflesz-házban, az Adria biztositó intézet alatt.

Csak **f. évi Szeptember hó végéig** beszerezhető!!!

703. (5—24)

Saját érdeke tehát a n. é. közönségnek e kedvező alkalmat minél előbb felhasználni és hogy szükségletét minél nagyobb mértékben beszerezze!!! — **Az üzleti berendezés egészben vagy részben is jutányos áron eladó!!!**

Kiváló tisztelettel:

Határozott árak! Alku nincs!

„A VÉGELADÁS TULAJDONOSA"
(Belközép utcza 8. sz., Hutflesz ház)

Határozott árak! Alku nincs!

A végeladás czime és házszáma különös figyelemmel kisérendő!

Nyomatott Magyary Mihály könyvnyomdájában Kolozsvártt, belközép-utcza 38. szám.